

Коннова Т.*

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ІНТЕРНЕТ-ПРОВАЙДЕРІВ ЗА ПОРУШЕННЯ АВТОРСЬКИХ ПРАВ ТРЕТІМИ ОСОБАМИ

Найбільшим джерелом порушення авторського права на сьогоднішній день є Інтернет. Зважаючи на обсяги та швидкість інформації, яка розміщується в Інтернет джерелах попередити та припинити порушення авторських прав досить важко. Тому на сьогодні у більшості розвинених країнах світу передбачено інститут відповідальності Інтернет провайдерів за порушення авторських прав третіми особами.

Цей інститут на сьогоднішній день є досить спірним та неоднозначним у застосуванні. По-перше, він встановлюється на забезпечення вимог, встановлених ч.1 ст. 9 Бернської конвенції про охорону літературних і художніх творів, де сказано, що «автори літературних та художніх творів охороняються цією Конвенцією, користуються виключним правом дозволяти відтворення цих творів у будь-якій формі та будь-яким чином.»

По-друге, відповідно до міжнародно-правових актів, Інтернет провайдери можуть нести відповідальність лише за порушення авторського права.

Таким чином у світовій практиці встановилися три види відповідальності Інтернет провайдерів:

- Суворая відповідальність (strict liability) за якої провайдер несе відповідальність за всі дії користувачів, незалежно від того, знав він про наявність у їх діях порушень чи ні. Такий підхід застосовується здебільшого у країнах з авторитарними режимами, де Інтернет підлягає жорсткій цензурі (Китай, Білорусія). Цікавим аспектом такої відповідальності є необхідність реєстрації (нотаріального посвідчення) створення сайтів, надання послуг. Схожий, але дещо відмінний підхід застосовано у Великій Британії, де згідно з Білем про дифамацію, передбачена можливість Інтернет провайдерів взяти на себе зобов'язання здійснювати «ефективний контроль», і у випадку, коли вони беруть на себе таке зобов'язання, вони несуть сувору відповідальність за порушення авторських прав третіми особами. Недоліками такої відповідальності є позитивна відповідальність, що покладається на Інтернет сервіс провайдера з перевірки даних, з якими він має справу, а з огляду на швидкість та обсяги передачі даних це майже неможливо. До того ж, це порушує приватність осіб, та може суперечити основним засадам правової держави, бути інструментом для насадження цензури.

- Диференційована відповідальність, за якої провайдери відповідають за порушення авторських прав третіми особами лише у випадку, коли після отримання інформації (скарги/ звернення) про таке порушення в передбачений законом термін не вжили заходів щодо видалення такої інформації з таких ресурсів. Цей підхід практикується, наприклад, у Швеції (Act on Responsibility for Electronic Bulletin Boards). Проблематика застосування такої відповідальності полягає у тому, що за зверненням осіб Інтернет провайдери, як показує практика, не перевіряючи видаляють цілком легальний контент, не бажаючи нести відповідальність. До того ж постає питання, про те, як автор твору (об'єкту авторського

* студентка 3 курсу юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка
Науковий керівник: д.ю.н. Носік Ю.В.

права) може відстежити кожне порушення, що відбувається в Інтернеті. І ще, наскільки реально захистити права особи, якщо для видалення даних, що порушують авторське право особи, надається у середньому сім днів, за які дана інформація може бути скопійована і неправомірно використана безліч разів?

- Встановлення імунітетів для провайдерів (по суті не є відповідальністю). Коли провайдери функціонують як «безпечні гавані» (free harbours), відповідно до OCILLA (The On-Line Copyright Infringement Liability Limitation Act). Вони визнаються такими за умови, що розміщення інформації здійснюється не за їх ініціативою. І відповідальність покладається на них лише за наявності у сукупності таких умов: 1) у разі, якщо вони отримали значну вигоду від порушення авторського права третіми особами (значна вигода – оціночне поняття, і визначається судом окремо у кожному випадку); 2) Інтернет провайдери знали, або могли знати про вчинення такого порушення (тут, по суті у нас знову виникає так звана «відповідальність без вини», яка покладає на особу). Дані категорії є суто оціночними, і вони нерідко призводять до зловживання, з огляду на те що, Інтернет провайдери несуть відповідальність лише за порушення авторського права, такі норми можуть бути використані недобросовісно, для захисту своєї репутації, честі, гідності, тощо (у більшості країнах світу положення про те, що будь-яка негативна інформація вважається недостовірною, якщо особа, яка на неї посилається не доведе протилежне – не діє). Зокрема даний вид відповідальності може бути дієвим лише у країнах з прецедентною системою права, оскільки законодавче закріплення такої відповідальності дає можливість судам оцінювати кожний окремий випадок, і залежно від обставин визначати його відповідність критеріям відповідальності.

На сьогодні Україна займає одне з перших місць серед країн, в яких процвітає Інтернет піратство. Цю проблему можливо вирішити за допомогою встановлення відповідальності Інтернет провайдерів за порушення авторських прав третіми особами. Проте, на нашу думку, дана відповідальність має носити більш конкретизований та оперативний характер. Ми пропонуємо встановити обов'язок Інтернет провайдера миттєво блокувати доступ до інформації, після отримання скарги щодо того, що дана інформація була розміщена з порушенням авторського права. Дати Інтернет провайдеру 7 днів для перевірки легальності даного контенту, і за результатами такої перевірки або видалити її, або поновити до неї доступ. А також посилити фінансову відповідальність Інтернет провайдерів, через накладення адміністративних стягнень за порушення, які були або могли бути їм відомі. Відповідальність Інтернет провайдерів набагато ускладнюється невизначеністю можливості використання роздруківок з Інтернету, як доказової бази у судочинстві, та коштовністю такого використання.

Тому, на сьогодні перед законодавцем стоїть ряд запитань, відповіді на які можна отримати лише внесенням змін та доповнень до Закон України «Про авторське право та суміжні права».